

Instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs

Inhoud

1. Achtergrond en doel 5
2. De inventarisatie 5
3. Uitwerking enquête 7
4. Aanvullende opmerkingen gemaakt n.a.v. de enquête 17

Bijlage 18

1. Achtergrond en doel

In opdracht van het ministerie van OCW zijn door een aantal conservatoria onder de noemer PROPOSO (PROjecten Primair Onderwijs en Speciaal Onderwijs) plannen ontwikkeld voor een structurele verbetering van het muziekonderwijs in het basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Deze opdracht was een van de resultaten van de onderwijsbegrotingsbehandeling van november 2001 in de Tweede Kamer. De coördinatie en het penvoerderschap van PROPOSO wordt verzorgd door het Koninklijk Conservatorium in Den Haag.

PROPOSO heeft de intentie instrumentaal onderwijs te ontwikkelen voor het primair onderwijs. Dit ontwikkelde onderwijs, in de vorm van projecten of opgenomen in het curriculum, zal aangeboden worden aan het primair onderwijs via de muziekscholen.

Alvorens instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs te ontwikkelen is het van belang te weten welke muziekscholen al initiatieven op dit gebied hebben ondernomen en hoe deze initiatieven er uitzien.

Daarnaast is het van belang te weten in hoeverre er interesse is in instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs bij instituten die nog geen initiatieven in deze richting hebben ondernomen. Om hierachter te komen zijn de volgende twee vragen geformuleerd en voorgelegd aan een aantal muziekscholen.

Vraag 1

Welk aanbod van instrumentaal onderwijs hebben de Nederlandse muziekscholen voor het primair onderwijs?

Vraag 2

Bestaat er bij muziekscholen interesse om regionale samenwerkingsprojecten op te zetten voor instrumentaal onderwijs aan jonge kinderen (5/6 jaar) binnen het primair onderwijs?

Als uitgangspunt hiervoor is gekozen voor een regionale samenwerking tussen een muziekschool, een regionale muziekvakopleiding en enkel basisscholen.

Cultuurnetwerk Nederland heeft van het Koninklijk Conservatorium de opdracht gekregen een antwoord op deze vragen te geven.

2. De inventarisatie

Om antwoord te geven op de hiervoor gestelde vragen moest in eerste instantie achterhaald worden welke muziekscholen instrumentaal onderwijs aanbieden aan het primair onderwijs. Dit geldt zowel voor het aanbod voor leerlingen als docenten.

Vervolgens werden de muziekscholen die een instrumentaal aanbod hebben telefonisch geïnterviewd ten einde inzicht te krijgen in aanbod, doelgroep, niveau, financiën en dergelijke.

De uitkomsten van deze interviews zijn gerubriceerd en verwerkt. De bevindingen zijn vastgelegd in dit verslag.

Er zijn ongeveer 170 gesubsidieerde muziekscholen en Centra voor de Kunsten met muziek cursussen in Nederland. Het bleek niet haalbaar elke instelling afzonderlijk te benaderen voor een interview. In

plaats daarvan is er voor gekozen een selectie te maken aan de hand van de internetgegevens van de instellingen. Van de 170 instellingen bleken er 44, volgens hun website, muziekcursussen aan te bieden aan het primair onderwijs. Omdat uit de internetgegevens niet altijd afgeleid kon worden of het hierbij ging om een IMV of een AMV cursus, is besloten al deze 44 instellingen telefonisch te benaderen.

Allereerst is contact gezocht met deze instellingen om te achterhalen bij welke medewerker de enquête het beste af genomen zou kunnen worden. Aan al deze zo geïnventariseerde personen is vervolgens een digitaal enquêteformulier (zie bijlage) met een begeleidende brief gemaild. Personen die geen e-mail adres bleken te hebben, zijn per post benaderd. Al deze personen zijn ongeveer 2 weken later telefonisch benaderd voor het afnemen van de enquête.

Van de geselecteerde instellingen bleken uiteindelijk door uiteenlopende redenen (ziekte, gebrek aan tijd, verhuizing, geen behoefte mee te werken etc.) 12 instellingen af te vallen. Van de resterende instellingen bleken 9 geen instrumentaal onderwijs te bieden, zoals bedoeld in de enquête. Uiteindelijk hebben 23 instellingen hun medewerking verleend aan de enquête voor vraag 1.

Voor vraag 2 zijn de 23 hiervoor genoemde instellingen plus 29 instellingen die geen instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs in hun aanbod hebben, benaderd. Van deze 52 instellingen bleken uiteindelijk 46 instellingen bereid te zijn mee te willen werken aan de beantwoording van vraag 2.

Tijdens de inventarisatie bleek overigens een belangrijk initiatief op het gebied van instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs. Het betreft het PIMBA project (Project Instrumentaal Muziekonderwijs in de Basisschool), een initiatief van het Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, in samenwerking met de muziekscholen van Veldhoven en Fryslân Sudwest in Bolsward. In het kader van dit project zijn lesmethodes ontwikkeld voor gitaar, klein koper, klarinet, dwarsfluit, blokfluit en toetsen. Meer informatie over het project is te vinden via de website: <http://www.pimba.nl/> of het e-mail adres: info@pimba.nl.

3. Uitwerking enquête

Bij het bestuderen van de verkregen gegevens moet rekening gehouden worden met het feit dat op een aantal vragen meerdere antwoorden mogelijk zijn. Hierdoor kan het totaal voor een vraag boven het totaal aantal aangeboden cursussen uitkomen. Daarnaast is ook het tegenovergestelde mogelijk omdat respondent het antwoord op de gestelde vraag niet konden of wilden geven.

Beantwoording vraag 1

Welk aanbod van instrumentaal onderwijs hebben de Nederlandse muziekscholen voor het primair onderwijs?

Typering cursus

Tijdens de interviews zijn in het totaal 30 verschillende instrumentale cursussen voor het primair onderwijs genoemd.

- 16 van deze cursussen vallen binnen de categorie instrumentale oriëntatie.
- 7 cursussen/projecten zijn ontwikkeld voor een enkel instrument zoals blokfluit, keyboard, djembé, gitaar, klarinet, e.d.
- de overige cursussen laten meerdere instrumenten uit een categorie instrumenten de revue passeren.

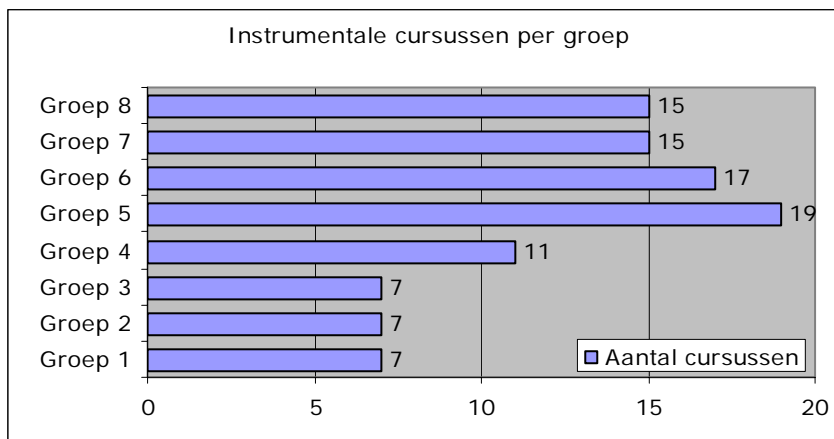
Onder het begrip 'instrumentale oriëntatie' werd niet door elke respondent hetzelfde verstaan. De invulling van de term liep van louter kennismaking met muziekinstrumenten tot volwaardige instrumentale vorming. Tijdens de uitwerking van de gegevens is er om pragmatische redenen voor gekozen de hele reikwijdte van opvattingen onder het begrip te laten vallen.

Jaar waarin de cursus is ontwikkeld

Jaar

- Voor 1995: 5 cursussen
- 1995-2000: 13 cursussen
- 2000 – nu: 6 cursussen
- Onbekend: 6 cursussen

Doelgroep

Het aantal instrumentale cursussen, dat geschikt is voor de groepen 5, 6, 7 en 8 is tweemaal zo groot als het aantal cursussen dat geschikt geacht wordt voor de groepen 1, 2 en 3. Groep 4 lijkt een overgangsgroep.

Opmerking: de meeste cursussen zijn bedoeld voor meerdere groepen.

Categorie instrument waarop de cursus zich richt

Categorie

- Blaasinstrumenten: 17 cursussen
- Snaarinstrumenten: 13 cursussen
- Slaginstrumenten: 17 cursussen
- Toets- en knopinstrumenten: 13 cursussen
- Orff-instrumentarium: 4 cursussen

Cursuseenheid

Aantal lessen per cursus

- 1-10 lessen: 17 cursussen
- 11-20 lessen: 7 cursussen
- >20 lessen: 4 cursussen
- onbekend: 2 cursussen

De kortste cursus bestaat uit 1 les.

De langste cursus beslaat een periode van 39 lessen.

Vrijwel alle cursussen worden een maal per week gegeven.

Tijdsduur van één les

- 30 minuten: 7 cursussen
- 45 minuten: 4 cursussen
- 60 minuten: 18 cursussen
- 150 minuten: 1 cursussen

Vrijwel alle cursussen zijn gekoppeld aan de tijdsduur van een in de school gebruikte leseenheid.

Aantal kinderen per groep

Het maximale aantal kinderen waaraan per les muziekonderwijs gegeven wordt:

Groepsgrootte

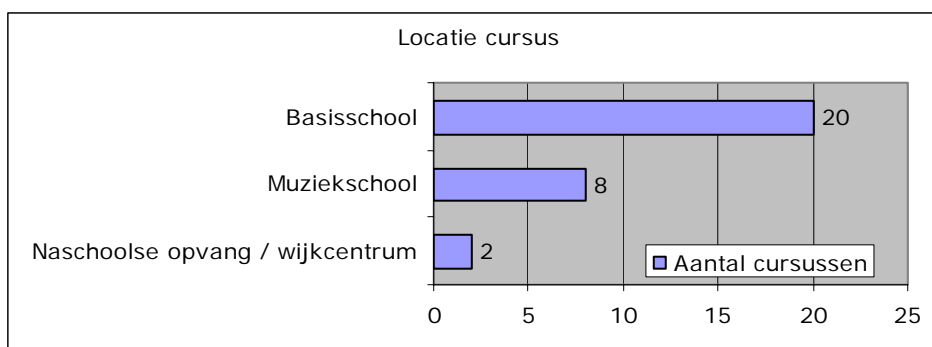
- 6-10 kinderen: 8 cursussen
- 11-20 kinderen: 6 cursussen
- 21-30 kinderen: 14 cursussen
- Onbekend 2 cursussen

Tijdstip cursus

Tijdstip

- Onder schooltijd: 20 cursussen
- Voor schooltijd: 1 cursussen
- Na schooltijd: 9 cursussen

Locatie waar de cursus werd gegeven

Met wie werd er samengewerkt?

Samenwerkingspartner

- Muziekcorps/-vereniging: 5 cursussen
- Particuliere muziekdocenten: 2 cursussen
- Centrum voor de amateurkunst: 1 cursussen
- Centrum voor de Kunsten: 1 cursussen
- Anders, namelijk: 7 cursussen

De bij de rubriek 'anders' genoemden zijn basisscholen, gemeente, Adviesbegeleidingsdienst, Onderwijs Advieskundig Bureau, 2e-lijns-instelling, Werkgroep Brede School.

Geen samenwerking: 14 cursussen

Bij vrijwel de helft van de cursussen wordt niet met anderen samengewerkt. Is er wel sprake van samenwerking dan is er geen voorkeur voor een bepaalde, hiervoor genoemde samenwerkingspartner.

Door wie werd de cursus gegeven?

Docent

- Muziekdocent van de muziekschool: 23 cursussen
- Particuliere muziekdocent: 2 cursussen
- Vakdocent: 2 cursussen
- Docent van de basisschool: 2 cursussen
- Iemand van de muziekvereniging 1 cursussen

De meeste cursussen worden door de muziekschooldocent gegeven. Hierbij valt op dat er in tenminste 5 gevallen sprake is van meerdere (meer dan 4) docenten. Er is overigens niet systematisch gevraagd naar het aantal docenten dat de cursus verzorgd. Deze informatie is tijdens het interview spontaan gegeven.

Binnen welk type onderwijs valt de cursus?

Allen, dus 100% van de respondenten, gaven als antwoord: groepsonderwijs

De bijdrage in de kosten die betaald wordt door de scholen.

Bijdrage

- Per leerling/per cursus: € 0,= tot € 174,=
- Totaal per groep, per cursus: € 0,= tot € 3.840,=

De te betalen kosten wisselen sterk per instelling of cursus. Over de gemiddelde prijs die in rekening wordt gebracht valt weinig te zeggen aangezien bij de kostenbepaling teveel factoren een rol spelen: het aantal docenten, leerlingen en lessen, locatie waar de cursus gegeven wordt, het instrument, de subsidiemogelijkheden etc. Het is gebruikelijk dat de basisschool de cursus zelf betaalt. In een enkel geval loopt de betaling via de Steunfunctie-instelling of een werkgroep Brede school.

Het aantal malen dat de cursus in het afgelopen schooljaar (2002/2003) is gegeven.

Frequentie cursus

- 1 tot 5 per jaar: 12 cursussen
- 6 tot 10 per jaar: 7 cursussen
- 10 tot 30 per jaar: 4 cursussen
- Doorlopend: 5 cursussen
- Onbekend: 2 cursussen

Hoeveel verschillende scholen hebben in het afgelopen schooljaar (2002/2003) gebruik gemaakt van de cursus?

Aantal scholen

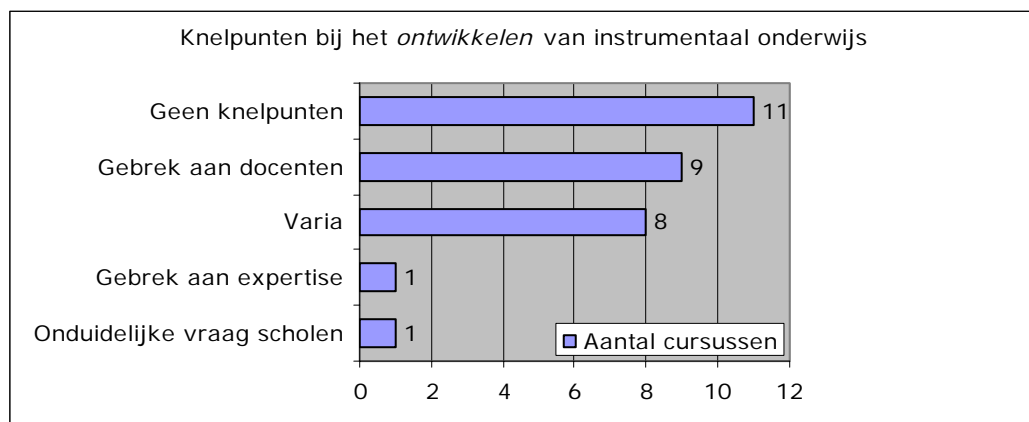
- 1 tot 5 scholen: 16 cursussen
- 6 tot 10 scholen: 3 cursussen
- 11 tot 15 scholen: 4 cursussen
- >15 scholen: 4 cursussen
- Onbekend: 3 cursussen

Hoeveel leerlingen zijn er in het afgelopen schooljaar (2002/2003) bereikt met de cursus?

Aantal leerlingen:

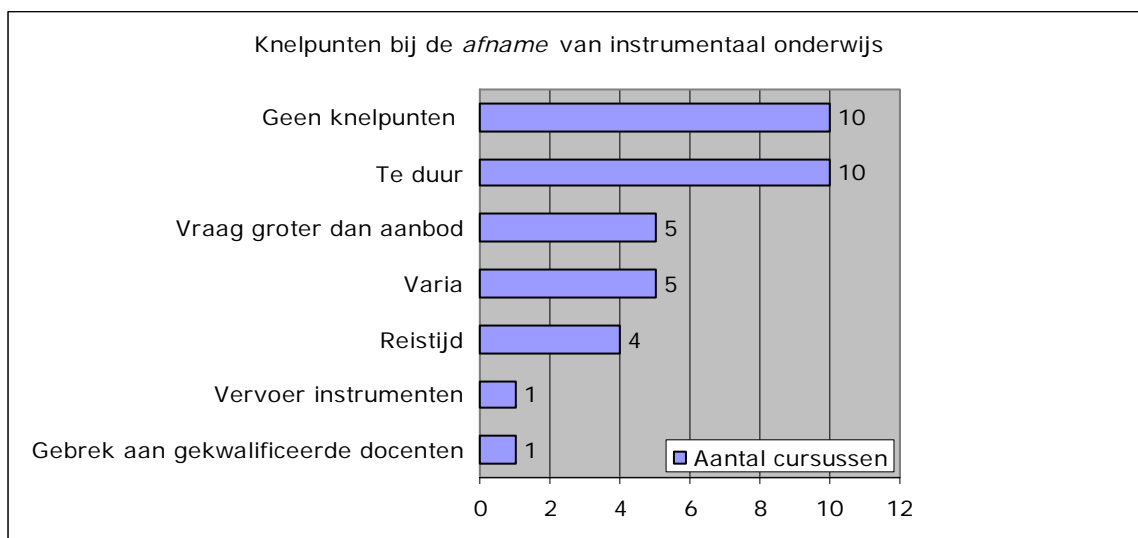
- 25-100 leerlingen: 12 cursussen
- 101-500 leerlingen: 7 cursussen
- 501-1.000 leerlingen: 5 cursussen
- >1.000 leerlingen: 2 cursussen
- Onbekend: 4 cursussen

Knelpunten bij het ontwikkelen van instrumentaal cursusaanbod voor het primair onderwijs

Onder de rubriek Varia vallen knelpunten als: geld, weerstand docenten en scholen, twijfel aan wenselijkheid aanbod, beschikbaarheid instrumenten etc.

Knelpunten bij de afname instrumentaal onderwijs door het primair onderwijs

Onder de rubriek Varia vallen knelpunten als: gebrek aan ruimte of tijd, te grote groepen.

Hoeveel procent van de leerlingen die een instrumentale cursus op de basisschool hebben gevolgd, schrijven zich in voor muziekonderwijs op uw instituut?

Doorstroming leerlingen primair onderwijs naar muziekschool:

- 00 – 20 % doorstroming: 15 cursussen
- 20 – 40% doorstroming: 4 cursussen
- 60 – 80% doorstroming: 1 cursussen
- 80 – 100% doorstroming: 1 cursussen
- Onbekend 9 cursussen

Is er sprake van een duidelijke relatie tussen het aangeboden instrumentale onderwijs en het reguliere muziekonderwijs op de school?

Ja: 14x

Opmerkingen:

- De cursus komt in de groepen 4 en 5 vaak in plaats van de reguliere muziekles. Door deze kennismaking wordt de drempel naar de muziekschool lager.
- Niet aanwijsbare relatie, maar de algemeen vormende les op jonge leeftijd leidt soms tot instrumentaal onderwijs vanaf 10 jaar.
- De cursus wordt in plaats van de muziekles gegeven.
- Er is een impuls gegeven, maar het muziekschoolonderwijs is nog niet structureel opgenomen in het muziekonderwijs. Dit zou wel moeten gebeuren. De weerslag is vooral merkbaar op het onderwijs binnen de muziekschool zelf.
- De contacten lopen via de vakleerkrachten. De cursussen worden alleen gegeven op scholen waar vakleerkrachten werkzaam zijn. De vakleerkracht stemt het eigen programma, indien mogelijk, af op de cursus.

- Tijdens de klassikale les worden allerlei ritmische en melodische figuren aangeleerd ter voorbereiding op de instrumentale les die een week later volgt. De lessen worden daarom alternerend gegeven: de ene week de klassikale les, de andere week de instrumentale les.
- Er wordt gewerkt met een aantal opeenvolgende cursussen. Het laatste onderdeel wordt gegeven op de muziekschool. De animo hiervoor is helaas nog laag.

Nee: 8x

Opmerkingen:

- Er zou een duidelijke relatie moeten zijn, maar hier is echter weinig zicht op.
- De scholen waar we dit project uitvoeren vinden het wel belangrijk, maar inhoudelijk is er geen aansluiting met andere vakken.
- Het gaat hier om oriëntatie welke, ook door docenten, als apart van de reguliere lessen moet worden gezien. Er wordt echter veel ervaring mee opgedaan.
- Op dit moment niet. Het onderwijsaanbod is heel sterk gericht op oriëntatie op drie verschillende instrumenten.

Waarom acht de muziekschool het van belang dat er in instrumentaal onderwijs voor het basisonderwijs geïnvesteerd wordt?

De belangrijkste argumenten zijn:

- Kinderen dezelfde kansen bieden; 11x genoemd.
- In allerlei varianten is gemeld dat men het erg belangrijk vindt dat kinderen, ongeacht hun afkomst, de mogelijkheid moet worden geboden zich te kunnen ontwikkelen naar hun talenten en ambities.
- Basisschoolleerlingen zijn erg ontvankelijk en goed te motiveren; 5x genoemd.
- PR muziekschool; 5x genoemd.

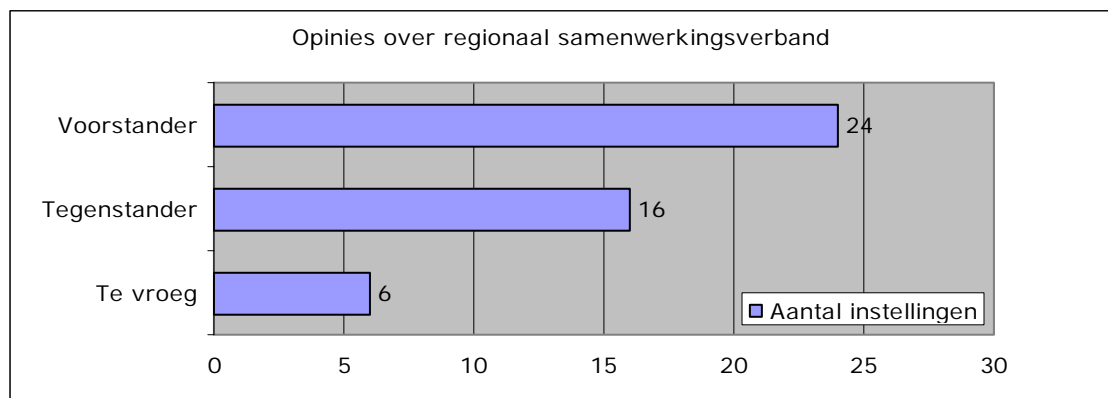
Een aantal muziekscholen verwacht met het geven van instrumentaal onderwijs nieuwe leerlingen te zullen aantrekken.

Beantwoording vraag 2

Bestaat er bij muziekscholen interesse om regionale samenwerkingsprojecten op te zetten voor instrumentaal onderwijs aan jonge kinderen (5/6 jaar) binnen het primair onderwijs?

Als uitgangspunt hiervoor is gekozen voor een regionale samenwerking tussen een muziekschool, een regionale muziekvakopleiding en enkel basisscholen.

Zou u een regionaal samenwerkingsverband willen aangaan voor het ontwikkelen en aanbieden van een instrumentaal cursusaanbod richting het basisonderwijs, dat speciaal gericht is op jonge (leeftijd 5/6 jaar) kinderen?

- Voor 6 instellingen komt de vraag duidelijk te vroeg. Men is bezig gedachten hieromtrent te formuleren.
- 24 respondenten gaven aan voorstander te zijn van samenwerkingsverbanden. Van deze 24 zitten 5 instellingen al in een samenwerkingsverband of zijn bezig hiervoor stappen te zetten.
- 16 respondenten hebben bezwaren of zijn tegen. Van de 16 instellingen blijken er 5 duidelijke tegenstanders voor samenwerking bij het ontwikkelen en aanbieden van instrumentaal onderwijs op basisscholen.

Argumenten die gebruikt werden door de instellingen die bezwaren zagen zijn:

- Scholen zitten niet op een dergelijk aanbod te wachten (met uitzondering van brede en kunstmagneetscholen). Rekenen en taal nemen zoveel tijd in beslag dat er voor andere vakken weinig tijd overblijft. De Onderwijsinspectie besteedt bij beoordelingen van de kwaliteit van basisscholen vooral aandacht aan de cognitieve vakken en heeft te kennen gegeven het niveau hiervan te willen verhogen. Bovendien wil deze inspectie het niveau van het muziekonderwijs in het basisonderwijs verbeteren door meer aandacht te geven aan zingen en niet door meer aandacht te geven aan instrumentaal onderwijs.
- In het huidige aanbod zit voor kinderen van groep 4/5 een AMV-cursus. Als de kinderen in groep 1/2/3 al instrumentaal onderwijs gaan krijgen, betekent dit dat het docentencorps aangepast moet worden. AMV kan niet worden gegeven door 'instrumentale' docenten.
- Instrumentaal onderwijs is te specifiek, eerder een cursus AMV. Basisscholen willen een zo breed mogelijk aanbod; met name multidisciplinair. Vooral de harmonie of de fanfare zullen baat hebben bij een dergelijk aanbod.

- Kunsteducatie in het primair onderwijs krijgt nu al weinig aandacht en er wordt slechts weinig tijd voor vrijgemaakt, laat staan voor instrumentaal onderwijs. De kans van slagen van het plan wordt daarom zeer laag ingeschat.
- Basisscholen zijn geen muziekscholen. Het geven van instrumentaal onderwijs is de taak van de Centra voor de Kunsten.
- De te bedienen regio wordt nog groter dan deze nu al is. Dit levert onoverkomelijke praktische bezwaren op.

Zowel bij de voorstanders als de tegenstanders van regionale samenwerking bleek de leeftijd 5/6 jaar in een aantal gevallen de wenkbrauwen te doen fronsen. Zo'n 12 maal werd expliciet gesteld dat men geen voorstander is van instrumentale lessen voor 5 en 6 jarigen.

Argumenten die hierbij gebruikt werden zijn:

- De lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van 5 en 6 jarigen is nog niet ver genoeg.
- Kinderen van die leeftijd kunnen nog niet of nauwelijks lezen of schrijven.
- Er bestaat zware concurrentie met de zwemles.

Algemeen wordt gesteld dat men het beste kan starten met instrumentaal onderwijs bij kinderen van 8 of 9 jaar. Slechts een enkeling ziet geen helemaal geen problemen en vindt de leeftijd van 5 en 6 jaar uitermate geschikt om te beginnen met instrumentaal onderwijs.

Met wie zou u dan willen samenwerken?

- Muziekvakopleiding:	19 respondenten
- Particuliere muziekdocenten:	4 respondenten
- Basisscholen:	23 respondenten
- Centra voor Amateurkunst:	13 respondenten
- Amateurkunstverenigingen:	18 respondenten
- Gemeente:	23 respondenten
- Provincie:	19 respondenten
- Steunfunctie kunsteducatie:	12 respondenten
- Anders, namelijk:	10 respondenten

Passend in de rubriek 'anders' werd het volgende genoemd: iedereen die hetzelfde belang dient, Pabo, muziekscholen in de regio, plaatselijke muziekhandel voor levering/huur en onderhoud instrumenten.

Wie moet deze samenwerking initiëren en coördineren?

- Muziekvakopleiding: 5 respondenten
- Basisscholen: 3 respondenten
- Centra voor de kunst: 5 respondenten
- Centra voor Amateurkunst: 1 respondenten
- Gemeente: 2 respondenten
- Provincie: 4 respondenten
- Steunfunctie kunsteducatie: 9 respondenten
- Geen mening/onbekend: 6 respondenten
- Anders, namelijk: 5 respondenten

De rubriek 'anders' behelst de navolgende antwoorden: alles mag als het maar niet de muziekschool is, Cultuurnetwerk Nederland of De Kunstconnectie voor landelijke coördinatie, Cultuur en School, e.d.

Welke randvoorwaarden moeten gerealiseerd zijn voordat samenwerking mogelijk is?

- 18 instellingen noemen geld als belangrijkste randvoorwaarde.
- 12 instellingen melden het erg belangrijk te vinden dat er vooraf een heldere omschrijving gemaakt wordt van doelen, belangen, resultaten, verantwoordelijkheden e.d.
- 7 instellingen noemen draagvlak bij scholen en overheid naast een duidelijke plaats in het curriculum.
- 6 instellingen noemen als randvoorwaarden beter opgeleide en gemotiveerde instrumentdocenten.

4. Aanvullende opmerkingen gemaakt n.a.v. de enquête

Bij 8 instellingen werd expliciet gevraagd naar de financiële situatie van de muziekschool en de mening van de gemeente over muziekeducatie. Vijfmaal werd gemeld dat de betreffende muziekschool in financiële problemen verkeerde of binnenkort zou gaan verkeren. De gemeenten, waar deze muziekscholen zich bevinden, vinden het muziekonderwijs te elitair en staan op het standpunt dat kinderen te lang cursus kunnen volgen, het aantal kinderen per contactuur omhoog kan (verhoging klokuurdeler) en dat onderwijs aan volwassenen niet langer gesubsidieerd hoeft te worden. Een respondent meldde dat de kosten per docent hoger liggen dan het bedrag dat een privé docent vraagt. Hij opperde dat de muziekschool zich moet concentreren op oriëntatiecursussen en dat daarna de markt haar werk moet doen. Een andere respondent verwacht door marktwerking echter een verschraling van het aantal verschillende instrumenten waarin onderwijs kan worden genoten. Daarnaast werd opgemerkt dat alle aandacht die door de muziekschool al besteed was aan de basisscholen nog niet tot het gewenste resultaat (toename aantal leerlingen) had geleid.

Conservatoria

Het initiatief om de muziekvakopleiding beter te laten aansluiten op het primair onderwijs wordt toegejuicht. Op dit moment is de opleiding nog teveel een concertmuzikant-opleiding. Een aantal respondenten is niet tevreden over het didactisch niveau van net-afgestudeerden aan conservatoria. Zij blijken, volgens deze respondenten, niet in staat les te geven aan groepjes op de muziekschool, laat staan dat ze aan een groep basisschoolkinderen les kunnen geven! Een aantal malen is gesproken over de noodzaak van een nascholingscursus voor zittende docenten.

Enkele opmerkelijke uitspraken

- Zolang de cursus opgezet is als oriëntatiecursus is het een prima idee. Wordt het scholing dan is het een taak voor de school. De muziekschool moet geen uitzendbureau worden voor vakleerkrachten.
- Het gevaar bestaat dat interesse gewekt wordt via het instrumentaal onderwijs op de basisschool voor verder onderwijs in dit instrument. Dit resulteert vervolgens in een plaats op de wachtlijst bij de muziekschool.
- Doel van muziekprojecten op basisscholen en deelname aan het kunstmenu is kennismaking met muziek. Het CvK hoopt hiermee drempels te verlagen. Het CvK wil geen instrumentaal onderwijs aanbieden op basisscholen. Geïnteresseerde kinderen moeten daarvoor naar het CvK komen. Immers, het geven van instrumentaal onderwijs is de taak van het CvK.
- Er zijn nog weinig scholen in de regio die zich op muziekonderwijs willen profileren.
- Op aansturings- en beleidsniveau is er gebrek aan feeling met het werkveld. Praat met de uitvoerders in plaats van met het management.
- De muziekscholen kampen met een elitaire uitstraling waardoor brede lagen van de bevolking niet worden bereikt.
- Conservatoria lopen achter op de ontwikkelingen in het muziekonderwijs van de muziekscholen.
- Muziekonderwijs moet aanbodgestuurd zijn want scholen hebben vaak geen expertise op gebied van muziekeducatie.
- De vraag van de school moet het uitgangspunt zijn.

Bijlage

Vragenlijst: Aanbod instrumentaal onderwijs voor het primair onderwijs

Deze vragenlijst is als volgt opgebouwd. Eerst wordt gevraagd naar de inhoud en organisatie van het aanbod voor het basisonderwijs en de knelpunten die daarbij ervaren worden. Het gaat hierbij om **instrumentaal onderwijs** dat aangeboden werd in het **schooljaar 2002/2003**.

Vervolgens worden vragen gesteld over de ideeën t.a.v. regionale samenwerking bij het ontwikkelen van instrumentaal aanbod voor het basisonderwijs.

1. Vooraf	
1.1	Naam instelling
1.2	Contactpersoon
1.3	Functie
1.4	Telefoonnummer
1.5	Emailadres
1.6	Datum contact

2. Cursusaanbod	
Geef hieronder een omschrijving van de cursus voor het basisonderwijs.	
2.1	Naam cursus
2.2	In welk jaar is de cursus ontwikkeld?
2.3	Doelgroep (<i>meerdere antwoorden mogelijk</i>) ☐ Groep 1 (Leeftijd: 4/5 jaar) ☐ Groep 2 (Leeftijd: 5/6 jaar) ☐ Groep 3 (Leeftijd: 6/7 jaar) ☐ Groep 4 (Leeftijd: 7/8 jaar) ☐ Groep 5 (Leeftijd: 8/9 jaar) ☐ Groep 6 (Leeftijd: 9/10 jaar) ☐ Groep 7 (Leeftijd: 10/11 jaar) ☐ Groep 8 (Leeftijd: 11/12 jaar)

2.4	Instrument <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	☐ Blaasinstrumenten ☐ Snarinstrumenten ☐ Slaginstrumenten ☐ Toets- en knopinstrumenten ☐ Orff-instrumenten (tamboerijn, schellenraam, xylofoon, klokkenspel, cimbalen) ☐ Anders, namelijk
2.5	Cursuseenheid	Aantal lessen: Verspreid over: weken Duur van één les: minuten
2.6	Groepsgrootte	Maximaal kinderen per les
2.7	Tijdstip cursus <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	☐ Onder schooltijd ☐ Voor schooltijd ☐ Na schooltijd ☐ In de middagpauze ☐ Anders, namelijk
2.8	Waar wordt de cursus gegeven? <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	☐ Op school ☐ In de muziekschool ☐ Kinderdagverblijf ☐ Anders, namelijk
2.9	Met wie werkt u samen voor deze cursus?	☐ Muziekcorps ☐ Muziekvereniging ☐ Particuliere muziekdocenten ☐ Centrum voor de amateurkunst ☐ Ander Centrum voor de Kunsten ☐ Anders, namelijk ☐ Wij hebben voor deze cursus niet met iemand samengewerkt
2.10	Door wie wordt de cursus gegeven?	☐ Muziekdocent van de muziekschool ☐ Particuliere muziekdocent ☐ Vakdocent ☐ Docent van de basisschool ☐ Anders, namelijk
2.11	Binnen welk type onderwijs valt de cursus	☐ Groepsonderwijs ☐ Privé onderwijs ☐ Beide
2.12	Welke bijdrage in de kosten vraagt u aan scholen	€ per leerling, per cursus of € totaal per groep, per cursus
2.13	Hoe vaak is de cursus in het afgelopen schooljaar (2002/2003) gegeven?	keer

2.14	Hoeveel verschillende scholen hebben in het afgelopen schooljaar (2002/2003) gebruik gemaakt van de cursus?	scholen
2.15	Hoeveel leerlingen zijn er in het afgelopen schooljaar (2002/2003) bereikt met de cursus?	leerlingen
2.16	Doen zich knelpunten voor in uw instelling bij het ontwikkelen van instrumentaal cursusaanbod voor het onderwijs? Zo ja welke?	☐ Ja, namelijk: <ul style="list-style-type: none"> ☐ gebrek aan docenten ☐ gebrek aan expertise ☐ onduidelijke vraag van de scholen ☐ anders, namelijk ☐ Nee
2.17	Doen zich knelpunten voor bij de afname van uw aanbod instrumentaal onderwijs door het primair onderwijs? Zo ja welke?	☐ Ja, namelijk: <ul style="list-style-type: none"> ☐ kosten, te duur ☐ Pr ☐ geen vraag ☐ vraag groter dan aanbod ☐ reistijd ☐ vervoer instrumenten ☐ gebrek aan gekwalificeerde docenten ☐ anders, namelijk ☐ Nee
2.18	Hoeveel procent van de leerlingen die een instrumentale cursus op de basisschool hebben gevolgd, schrijven zich in voor muziekonderwijs op uw instituut?	☐ 0 – 20 % ☐ 20 – 40% ☐ 40 – 60% ☐ 60 – 80% ☐ 80 – 100%
2.19	Is er sprake van een duidelijke relatie tussen het aangeboden instrumentaal onderwijs en het reguliere muziekonderwijs op de school?	☐ Ja ☐ Nee Toelichting:
2.20	Waarom acht de muziekschool het van belang dat er in instrumentaal onderwijs voor het basisonderwijs geïnvesteerd wordt?	

3. Regionale samenwerking

3.1 Zou u een regionaal samenwerkingsverband willen aangaan voor het ontwikkelen en aanbieden van een instrumentaal cursusaanbod richting het basisonderwijs, dat speciaal gericht is op jonge (leeftijd 5/6 jaar) kinderen?	☐ Ja ☐ Nee Toelichting:
3.2 Met wie zou u dan willen samenwerken?	☐ Muziekvakopleiding ☐ Particuliere muziekdocenten ☐ Basisscholen ☐ Centra voor Amateurkunst ☐ Amateurkunstverenigingen ☐ Gemeente ☐ Provincie ☐ Steunfunctie kunsteducatie ☐ Anders, namelijk
3.3 Wie moet deze samenwerking initiëren en coördineren?	☐ Muziekvakopleiding ☐ Particuliere muziekdocenten ☐ Basisscholen ☐ Centra voor Amateurkunst ☐ Amateurkunstverenigingen ☐ Gemeente ☐ Provincie ☐ Steunfunctie kunsteducatie ☐ Anders, namelijk
3.4 Welke randvoorwaarden moeten gerealiseerd zijn voordat samenwerking mogelijk is?	

4. Tot slot

4.1 Aan het einde van deze enquête willen wij u de gelegenheid bieden om aanvullende opmerkingen te maken.	
--	--

Hartelijk dank voor uw medewerking!

